

CASE:

Yhteis- ja täydennyshaku 2011

MANO- hanke on tukenut maahanmuuttajanuoria yhteis- ja täydennyshaussa kesästä 2010 alkaen eli aivan hankkeen alusta asti. Oppilaitosten välisen tiedonsiirtokäytännön lanseeraamisen myötä keväällä 2011, täydennyshaun yhteydessä ohjattavien nuorten määrä moninkertaistui verrattuna edellisvuoteen. Tiedonsiirron ohjeistuksen mukaisesti oli asetettu tavoite, että mikäli maahanmuuttajanuori ei siirry suoraan oppilaitoksesta toiseen tai oppilaitoksella ei ole mahdollisuutta seurata nuoren tilannetta koulutuksen jälkeen, siirretään nuoren yhteystiedot ja tiedonsiirtolomake MANO- hankkeen ohjaajille opiskelijan luvalla.

Tiedonsiirtolomakkeita saapui ohjaajille yhteensä 21 kappaletta. Näistä kolmea nuorta ei tavoitettu lainkaan ja neljä puolestaan ilmoitti, että ei tarvitse ohjausta lainkaan. Yksi nuori oli matkalla kotimaassaan. Näin ollen kaiken kaikkiaan 12:ta nuoren kanssa sovittiin yksilöohjausajat tiedonsiirtolomakkeiden perusteella. Yksilöohjauksessa tarkasteltiin yhdessä nuoren kanssa hänen edellytyksiään hakea täydennyshaussa uudelleen toisen asteen koulutukseen tai vastaavasti mietittiin muita nuorelle sopivia vaihtoehtoja. **Jokaisen tiedonsiirtolomakkeen nuori oli hakenut kevään yhteishaussa, mutta syystä tai toisesta nuori oli jäänyt ilman opiskelupaikkaa. Suurin yksittäinen tekijä oli se, että ammattikouluhakuun liittyvä suomen kielen kokeen tulos oli hylätty.**

MANO- hankkeen ohjausta tarvitaan erityisesti täydennyshaussa, vaikka hanke on ollut maahanmuuttajanuorten tukena myös yhteishaussa. Yhteishaku sijoittuu talveen, jolloin hakuprosessi tehdään pääasiassa oppilaan oman oppilaitoksen tuella, kuten opinto-ohjaajien avustuksella. Näin ollen MANO- hanke tukee nuorta kevään yhteishaussa niissä tapauksissa, joissa oppilaitos tai nuori itse on sitä mieltä, että hakuun liittyvissä asioissa olisi hyvä keskustella myös MANO- hankkeen ohjaajien kanssa tai jos nuori ei ole yhteishaun aikaan missään oppilaitoksessa eli hän on kaiken tuen ulkopuolella.

Täydennyshaku puolestaan sijoittuu heinäkuun puoleen väliin, jolloin suurin osa oppilaitoksista on jo hiljentynyt kesäloman viettoon ja maahanmuuttajanuorten on usein vaikea tavoittaa esimerkiksi tuttua opettajaa tai opinto-ohjaajaa, jolta voisi kysyä neuvoa mieltä askarruttaviin kysymyksiin. Näin ollen MANO- hankkeen ohjaajien ottaessa yhteyttä nuoriin tiedonsiirtolomakkeiden myötä, valtaosa nuorista oli erittäin mielissään yhteydenotosta ja halusi, että heille varataan aika yksilöohjaukselle. Sellaiset nuoret, joiden kielitaitotaso oli selkeästi alle toisen asteen oppilaitoksessa vaadittavan tason, kutsuttiin käymään ennen varsinaista

täydennyslakua. Ohjauksessa pohdittiin yhdessä nuoren kanssa tämän tilannetta ja hänen omaa arviotaan siitä, onko toisen vaiheen oppilaitos tässä vaiheessa hänelle oikea paikka.

Monissa tapauksissa nuori koki, että ammattioppilaitos tai lukio on tässä vaiheessa vielä liian haastava. **Moni nuori toivoi, että hänelle löydettäisiin sellainen opiskelupaikka, jossa hänellä olisi vielä aikaa kartuttaa opiskeluvalmiuksia ja suomen kielen taitoa.** Ongelmana näiden nuorten kohdalla oli, että he eivät itse olleet tietoisia ”muista vaihtoehtoista” kuin yhteis- ja täydennyslausta. MANO- hankkeen ohjaajilla olikin tärkeä rooli tuoda esiin eri vaihtoehtoja ja punnita niitä yhdessä nuoren kanssa. Kielitaidon ja opiskeluvalmiuksien parantamiseksi näiden nuorien kohdalla tehtiin hakuja muun muassa maahanmuuttajien peruskoululinjoille, ammattiin valmistaville linjoille, työvoimapolitiittisiin koulutuksiin, nuorten työpajoihin sekä työharjoitteluihin. Mikäli nuori kaikesta huolimatta halusi hakea uudelleen myös täydennyslaussa, niin hänelle varattiin uusi yksilöohjausaika täydennyslaun yhteyteen.

Täydennyslakua edeltävinä kahtena viikkona MANO- hankkeen ohjauksessa kävi yhteensä 14 nuorta, joista kymmenen kanssa tehtiin muita hakuja kuin täydennyslakuja. Loput neljä nuorta kävivät yksilöohjauksessa kahteen kertaan ja heidän kanssaan tehtiin sekä täydennyslaku, että sen ulkopuolisia hakuja.

Täydennyslaun aikana ajalla 8.7.-15.7.2011 MANO- hankkeen yksilöohjauksessa kävi yhteensä 10 nuorta, joista osa tuli ohjaukseen toista kertaa. Yhteensä kuuden nuoren kanssa tehtiin varsinainen täydennyslaku. Muiden kanssa puolestaan tehtiin muu haku kuin täydennyslaku tai vain keskusteltiin yleisesti nuoren tilanteesta ja neuvottiin yksilöllisen tarpeen mukaan.

Kaikkien täydennyslakuun osallistuneiden nuorien kanssa tehtiin ns. joustava haku. Joustava haku koskettaa erityisesti niitä nuoria, joilla ei ole suomalaista peruskoulutodistusta tai joiden peruskoulutodistuksesta puuttuu sellaisia aineita, jotka huomattavasti vähentävät yhteishakupisteiden määrä ja heikentävät näin mahdollisuuksia saada opiskelupaikkaa. Ylipäänsä joustava haku voidaan tehdä koulutodistusten vertailuvaikeuksien vuoksi. Joustavassa haussa voidaan hakea myös muilla erityisperusteilla.

On huomionarvoista, että joustava haku vaatii ajallisesti huomattavasti pidemmän ohjausajan verrattuna hakuihin, jotka tapahtuvat yhteishaku järjestelmässä suoraan peruskoulun päättötodistuksella. Joustavassa haussa jokainen haku pitää perustella erikseen kirjallisesti erillisille lomakkeille ja erityisesti tässä avoimessa kirjallisessa osuudessa nuoret tarvitsevat erityistä tukea. Ohjaajat eivät koskaan täytä lomakkeita nuoren puolesta, mutta ohjaajat neuvovat ja keskustelevat nuoren kanssa siitä, millaisia asioita perusteluissa on syytä mainita. Lisäksi ohjaajat katsovat, että nuoret täyttävät sähköisen täydennyslakulomakkeen oikein.

MANO- hankeen ohjaajien rooli täydennyshaussa ulottui siis laajemmalle kuin vain täydennyshakuviikolle. Ylipäänsä tuli todennetuksi, että **kesällä tarve yksilöohjaukselle on suuri**. Täydennyshaun ulkopuolelle jäävä ohjaus osoittautui vähintään yhtä keskeiseksi kuin itse täydennyshaku. **Yhteensä 27:stä yksilöohjaukerrasta ajanjaksolla 27.6.-15.7.11 varsinainen täydennyshaku tehtiin lopulta vain kuuden nuoren kanssa. 18:ta yksilöohjaukerta kosketti muita koulutushakuja ja kolme ohjaukerta käsitti ainoastaan konsultoinnin.** Täydennyshakuja olisi varmasti tehty useamman nuoren kanssa, mutta erityisesti Oulun seudulla täydennyshakupaiikkoja oli tarjolla hyvin vähän. Näin ollen kaikille täydennyshakua haluaville, ei löytynyt lainkaan heidän toiveidensa mukaista opiskelupaikkaa. Kuitenkin niiden nuorten kohdalla, joilla kotoutumisaika oli päättynyt, ja joita koski näin ollen yhteishakuvelvollisuus, muistutettiin hakemaan täydennyshaussa joka tapauksessa.

MANO- hankeen ohjaajien rooli täydennyshaussa ja sitä edeltävissä ohjauksissa oli kertoa nuorille olemassa olevista vaihtoehdoista ja keskustella nuoren kanssa siitä, miten juuri hänen kohdallaan rakennetaan ehjä koulutuspolku, oli kyseessä sitten täydennyshaku tai jokin muu vaihtoehto. Olennaista MANO- hankeen ohjauksessa on ollut löytää maahanmuuttajanuorelle hänen omaa tieto- ja taitotasoa sekä hänen kiinnostuksiaan vastaavaa koulutusta.

Täydennyshakuun liittyvän ohjauksen sekä täydennyshakua edeltävän yksilöohjauksen aikana maahanmuuttajanuorelle annettiin aikaa rauhassa keskustella omasta tilanteestaan ja pohtia omia vahvuuksiaan. Nuori päättää lopulta aina itse mihin hän haluaa hakea, ja MANO- hankeen ohjaajien tehtävä on tukea nuorta tässä päätöksessä ja auttaa häntä saavuttamaan päämääränsä.